

Sorgun Rehberlik ve Arařtırma Merkezi

BİRİZ.

EŐİTİZ

TOPLUMSAL CİNSİYET
EŞİTLİĞİ

BİYOLOJİK CİNSİYET

Kadın ve erkeklerin doğuştan gelen **GENETİK, FİZYOLOJİK ve BİYOLOJİK** özellikleridir.

Toplumsal Cinsiyet

Toplumun kadın ve erkeklere verdiği **roller, görevler ve sorumluluklar**

Biyolojik Cinsiyet	Toplumsal Cinsiyet
<ul style="list-style-type: none">• Biyolojiktir• Değişmez• Evrenseldir	<ul style="list-style-type: none">• Toplumsal olarak belirlenir.• Sosyo-kültürel yapı içinde öğrenilir• Zaman ve mekan içinde değişiklik gösterir• Değiştirilebilir

EŐİTLİK

Yasalar yönünden insanlar arasında ayırım bulunmamasıdır. Bedensel, ruhsal başkalıkları ne olursa olsun, insanlar arasında toplumsal ve siyasal haklar yönünden ayırım bulunmaması durumudur.

CİNSİYET EŞİTLİĞİ

Farklı cinsiyetlere sahip bireylerin eşit haklara sahip olması demektir. Nasıl farklı milletler, dinler ya da dillere sahip olan insanlar eşitse, farklı cinsiyetlere sahip olan insanlar da eşittir ve eşit haklara sahiptir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Kadınların ve erkeklerin aynılaştırılması anlamına gelmez.

Kadınların ve erkeklerin, kız ve oğlan çocuklarının haklar, kaynaklar ve fırsatlardan tam ve eşit biçimde yararlanmaları, hayata dair sorumlulukları eşit bölüşmeleridir.

Kadınların ve erkeklerin öncelik, ihtiyaç ve beklentilerini eşit derecede dikkate almak gerektiğine işaret eder.

KADIN KALIP YARGILARI

ERKEK KALIP YARGILARI

Karakter

- + Kibar
- + Kırılgan
- + Duygusal
- + Dırdırcı
- + Dedikoducu

Fiziksel Özellik

- + Zayıf
- + Bakımlı
- + Zarif

Meslek

- + Çocuk bakıcısı
- + Hemşire
- + Hostes
- + Öğretmen
- + Sekreter

Rol

- + Evde
- + Eş ve/veya anne
- + Ev işlerinden sorumlu
- + Ailenin bakımını sağlayan

Fiziksel Özellik

- + Güçlü
- + Bakımsız
- + Kaba saba

Rol

- + Kamusal alanda
- + Aileyi ve evi geçindiren
- + Kural koyan/karar veren
- + Aileyi koruyan

Karakter

- + Girişken
- + Cesur
- + Rekabetçi
- + Kılıbık
- + Kaba

Meslek

- + Doktor
- + Esnaf
- + Mühendis
- + Pilot
- + Tamirci
- + Teknisyen
- + Ustabaşı
- + Yargıç
- + Yönetici

Toplumsal Cinsiyet Kalıpları

Bazı ifade, deyim ve atasözleri toplumsal cinsiyet rollerini nesilden nesle taşır. Dile yerleşmiş olan ve çoğu zaman neden ayrımcı olduğu bile zor anlaşılan bu sözel kalıplar, eşitliğin önündeki en temel engellerdendir.

Çocukların cinsiyete bağlı ve doğuştan gelen genetik, biyolojik ve fizyolojik özellikleri sınırlıdır. Ancak çocuklar her şeyi çabuk öğrendikleri gibi ailelerinde ve toplumda yerleşmiş olan toplumsal cinsiyet kalıplarını da aynı hızla benimserler.

Bu kalıplar iletişim dünyasına nasıl yansıyor?

- Devlet adamı, insanoğlu, bilim adamı, iş adamı, adam gibi adam, hanım evladı, sözünün eri, adam akıllı gibi ifadeler
- Kız gibi davranmak, kız başına, kadınlar hamamına çevirmek, eksik etek gibi ifadeler
- “Kadın cerrah”, “Kadın pilot”, “Kadın şoför” gibi konudan bağımsız olarak kadınlığın vurgulandığı metinler
- “Her başarılı erkeğin arkasında bir kadın vardır”, “Kızını dövmeyen dizini döver”, “Oğlan doğuran övünsün, kız doğuran dövünsün”, “Elinin hamuruyla erkek işine karışma” gibi cinsiyetçi atasözlerinin kullanımı

8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde

~~adam~~ ^{doğru düzgün} akıllı bir ilan ortaya çıkarmak için,
işini ~~adam~~ ^{layığıyla} gibi yapan ~~bayanlar~~ ^{kadınlar} olarak
haftalardır çalışıyoruz. ~~insanoğlunun~~ ^{insanlığın}
tarih boyunca kendi elleriyle yarattığı
ve aslında ~~erkekliğe~~ ^{insanlığa} sığmayan toplumsal
cinsiyet eşitsizliği üzerine kafa
yoruyoruz. ~~Tam bu işin adamı~~ ^{Bu iş için biçilmiş kaftan} dediğimiz
arkadaşlarımız başta olmak üzere pek
çok kişiyle görüştük.

Sonra düşündük ki, ~~adam~~ ^{insan} olana
bir söz yeter:

**Kafalarımızdaki kalıplar kullandığımız kelimelerle
kendini ele verir. Bugün, cinsiyet eşitliğini
sağlamaya sözlerinle başla!**

Bu kalıplar iletişim dünyasına nasıl yansıyor?

- ✓ Çocukların toplumsal cinsiyet rolleriyle özdeşleştirilmesi
- ✓ Uslu kız çocuk, yaramaz oğlan çocuk betimlemesi
- ✓ Kız çocukların annelik, oğlan çocukların babalık rolüyle temsili
- ✓ Bebekle oynayan kız çocukların yanında, arabayla oynayan oğlan çocukları
- ✓ Oğlan çocukların asker, polis, kahraman mitleriyle ve beraberinde savaş, kavga, dövüş gibi eylemlerle betimlenmesi
- ✓ Kız çocukların evcilik ve beraberinde ev ve aile bakımıyla eşleştirilmesi
- ✓ Mühendis, doktor, politikacı, bilim insanı gibi mesleklerin sadece oğlan çocuklarla temsili
- ✓ Öğretmen, hemşire ve hostes gibi mesleklerin sadece kız çocuklarla temsili
- ✓ Makyajlı kız çocukları; bıyıklı, evrak çantası taşıyan oğlan çocukları

Erkek adam

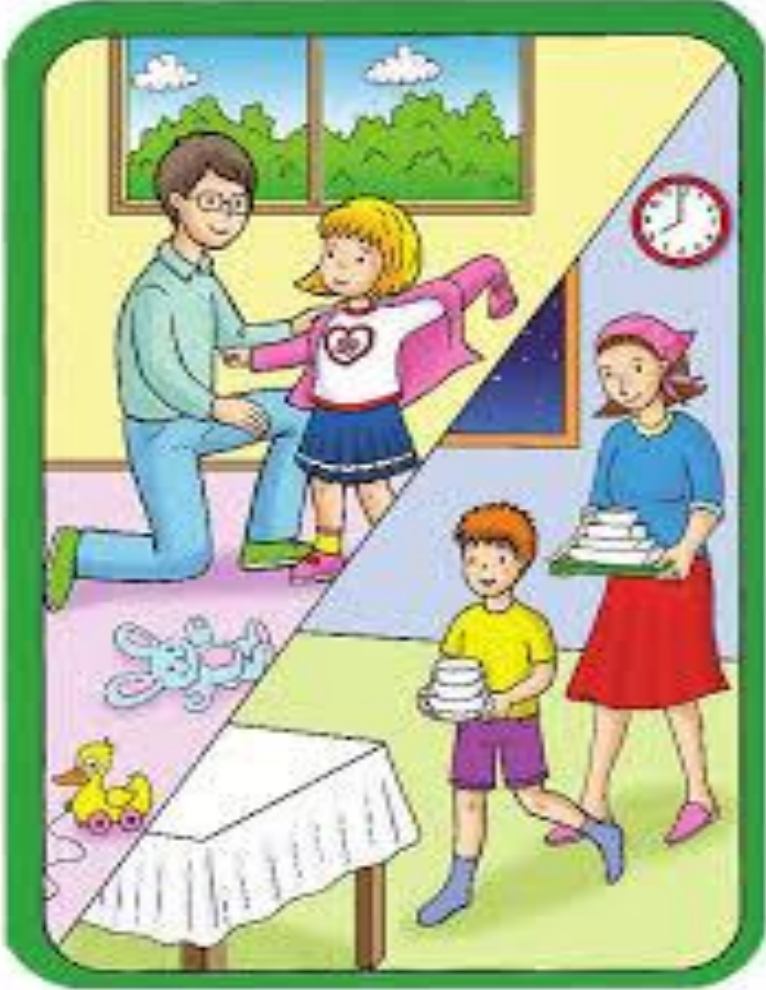
ağlamaz,

korkmaz!

Toplumsal cinsiyet rollerinin doğuştan gelmediği ve sonradan öğrenildiği akılda tutularak çocukların cinsiyetçi rolleri pekiştiren uygulamalar ve görsellerle eşleştirilmesinin önüne geçilebilir.

Çocukların, kadın ve erkeğe toplum tarafından atfedilen rollerle değil, çocuk olarak temsil edilmesine özen gösterilmelidir. Çocuklara ev işi yapma veya işe gitme gibi yetişkin rolleri biçmek, renk dünyalarını mavi ve pembeyle kısıtlamak, mesleki önyargılarla gelecek hayallerinin önüne geçmek yerine, çocukluklarını kalıplardan arındırılmış bir şekilde yaşamalarının önü açılabilir.

Eğitim

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, 2013 itibariyle 25 ve daha yukarı yaşta olan ve okuma yazma bilmeyen erkek nüfusun oranı %1,9 iken, kadınlarda bu oran %9,4'tür (TÜİK, 2015a).

Yine 2013 itibariyle, lise ve dengi okul mezunu olan 25 ve daha yukarı yaştaki erkek nüfusun oranı %22,2 iken, kadınların oranı %14,4'tür. Yüksekokul veya fakülte mezunu olan erkek nüfus oranı %15,1; kadın nüfus oranı ise %10,7'dir (TÜİK, 2015a).

Eđitimde cinsiyet eşitsizliğinin oluşmasında şu etkenler vardır:

- Kırsal kesimde kız çocuklarının okula devam ettirilmemesi ve ergenlikle birlikte okuldan alınması
- Kız çocukların ücretsiz aile işçisi olarak hane üretimine katkıda bulunmalarının beklenmesi
- Çocukların aileleriyle birlikte ücretli tarım işçisi olması
- Kız çocuklarından küçük kardeşlerine bakmalarının beklenmesi
- Erken yaşta evlendirilme
- Okula erişim zorluğu
- Resmi kuruluşlarda yalnızca Türkçe hizmet sunulması nedeniyle özellikle Dođu ve Güneydođu Anadolu bölgesinde kız çocuklarını eğitime yönlendirmede güçlük

NEDEN KADINLAR DAHA AZ İSTİHDAM EDİLİYOR?

Kadınların neden daha az istihdam edildikleri ve çalışmasının neden uygun bulunmadığı ile ilgili verilere bakıldığında, karşımıza çıkan en güçlü nedenin, “kadının asıl görevi çocuk ve ev işleridir” anlayışı olduğu görülmektedir. Bu anlayış bakımından kadın ve erkek arasındaki fark çok azdır. Ancak yaş gruplarına baktığımızda, daha yeni kuşaklarda, bu anlayışın azalmakta olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, anlayış hala büyük bir yüzdeyle kendini göstermektedir.

İşe alma sırasında kadınlara hamile olup olmadıkları, hamile kalmayı düşünüp düşünmedikleri gibi sorular yöneltilmesi, çalışma saatlerinin düzensizliği ve fazla mesailere katılma gereği, iş yerinde mobing ve taciz, izin almadaki güçlükler, doğum ve dolayısıyla işe ara vermek zorunda kalmak ve doğum izni sonrasında işe dönüldüğünde eski pozisyonu bulmadaki güçlükler kadınların yaşadığı istihdam sorunlarının çarpıcı olanlarıdır.

“İnsanın yalnızca gerçeğin ne olduğunu bilmesi yeterli değildir; doğruyu istemesi ve yapması da gereklidir.”

Goethe

Evdeki iş bölümü de cinsiyet temelinde gerçekleşir. Yani çoğu ev işi kadınların işidir, belli işleri ise erkeklerin yapması gerekli görülür. Kadınlar yemek yapmak ve temizlik yapmak gibi ev işlerini yapmakla yükümlüken, erkekler kadınlıkla özdeşleştirilen bu işleri yapmaktan kaçınırlar. Tamirat ve tadilat işlerinin erkekler tarafından yapılması beklenir.

Dolayısıyla ev işlerinin aslında “cinsiyeti” vardır.

Kadının yaptığı ev işleri, yani ev içi emeği “görünmeyen emek” olarak adlandırılır.

Çünkü:

- Kadının doğal olarak yerine getirmesi gereken işler olarak görülür.
- Ekonomik değer ürettiği halde, ücret karşılığı yoktur. Örneğin yemek yapmak, temizlik yapmak, çocuk ve hasta bakmak, başka bir kadına ücretli olarak yaptırıldığı takdirde önemli bir parasal karşılığı vardır.
- **“Emek” olarak görülmemektedir.**
- “Ev hanımı”, evin ekonomik üretimine katkı vermeyen kişi olarak görülmektedir.
- **Aslında ev hanımları, ücretsiz aile işçisidir.**
- “Ev hanımlarının, sigorta ve emeklilik gibi hakları yoktur.

Birçok refah ülkesinde, “ev hanımlarına devlet tarafından aylık ücret ödenir. Anneye ise genellikle çocuk bakımı ücreti ödenir.

Değişim Mümkün Mü?

- Kadın ve erkeklerin eğitim düzeyinin artması
- Kadınların çalışma yaşamında daha etkin konumlarda yer almaya başlamaları
- Kadın hareketinin mücadelesi,
- Çocuk bakım evleri ve kreşlerin artırılması ve ücretsiz olması
- Kent nüfusunun artması
- Eşitlikçi ve ılımlı erkek modellerinin artması
- Çocuk bakımıyla daha çok ilgilenen babalık modellerinin artması
- Kadınların tamir işlerine yardımcı olmaları ve öğrenmeleri
- Eşitliği sağlamaya yönelik ve şiddete karşı yasal düzenleme ve kuruluşlar
- Çocukları yetiştirirken çocuklara ev içinde her türlü sorumluluk verilmesi. (Kız çocuklarına tamir işleri, erkek çocuklarına bulaşık yıkama vb)
- ❑ Çocukların yaşadıkları duyguları cinsiyete bağdaştırmadan anlamak, anlaşıldığını onlara hissettirmek. (Erkek adam ağlamaz, Kızlar akıllı uslu oturur vb ifadelerden kaçınarak yaşadığı duygulara izin verilmelidir.

Anneler, babalar

erkek çocuklarınıza ütü yapmayı, düğme dikmeyi,
yemek yapmayı;

kız çocuklarınıza araba kullanmayı, kontrol kalemi
kullanmayı, ampul değiştirmeyi

**öğretin ki cinsiyete dair değil insanın ayaklarının üstünde durmasına dair
görevleri olduğunu bilsinler.**

TARİH SAYFALARINDA YER BULAMAYAN KADINLAR

Sophia Krukovsky (1850- 1891)

Yaptığı çalışmalar nedeniyle çok büyük ödüller alan ancak matematik alanındaki yükselme çabaları engellenen bir Rus matematikçisidir.

Bir hukuk öğrencisi ile evlendikten sonra Almanya'ya taşınıp 1874'te Göttingen Üniversitesi'nde matematik doktorası aldı ancak akademik bir görev alamadı.

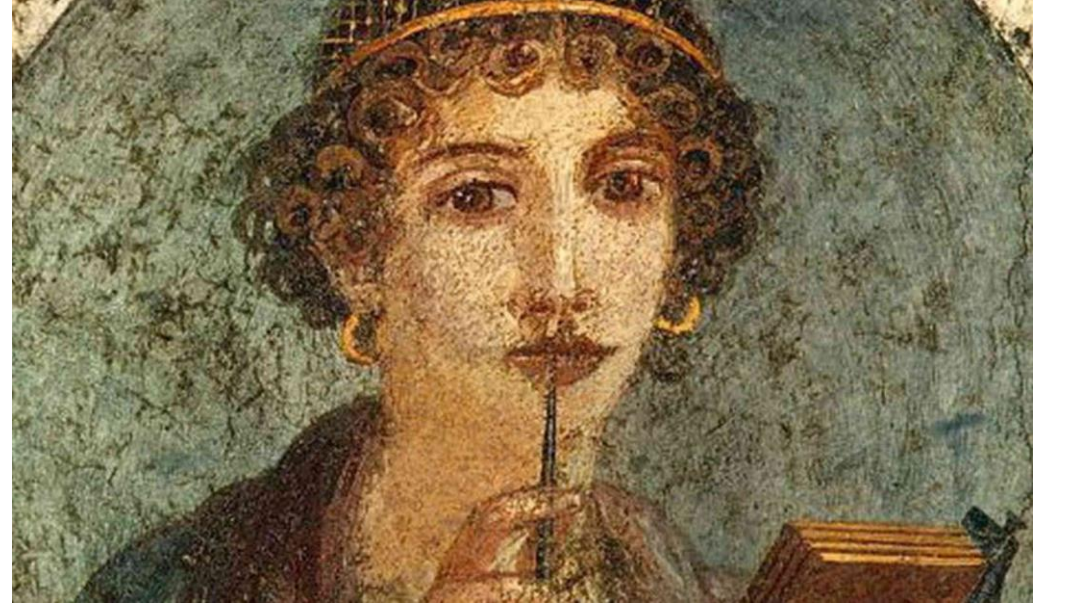
Krukovsky 1884'te, İsveç'te Stockholm Üniversitesi'nde ilk kadın profesör oldu. 1888'de, matematik alanındaki çalışmalarından dolayı Fransız Academie des Sciences'ın en yüksek ödülü olan Prix Bordin'i aldı. Fakat buna rağmen Fransa'da kendine bir iş bulamadı.

Eğer erkekler fiziksel olarak daha güçlü oldukları için kadınlardan üstünse o zaman hükümet neden Sumo Güreşçileri yönetmiyor?'

Toshko Kshda

Hypetia

İlk çağda bir kadın matematikçi
Hypetia (370-415)

Kadın düşmanlığı ile sarmalanmış Aristotelesci felsefenin geçerli olduğu bir dönemde doğdu. Kadınların erkeklerle aynı zihinsel yeteneğe sahip olmadığı, hatta olamayacağını söyleyen Aristo'ya inat, babasının da desteğiyle ünü imparatorluğunun sınırlarını aşan bir matematikçi ve felsefeci olabildi. Öklid ve Batlamyus da dahil olmak üzere çeşitli popüler eserler üzerine yorumlar da yazdı. Gök cisimlerinin konumu tablolarını derledi, matematik ve astronomi üzerine kitaplar yazdı Tarihte matematikle uğraşan ilk bilim kadını olan Hypatia, o zamanların üniversitesi olarak kabul edilen İskenderiye'deki (Alexandria) üniversitede felsefe ve astronomi dersleri verdi. Aritmetik alanında 13 ciltlik eser yazdı. Galileo'dan yüzyıllar önce astronomi aleti usturlabı da keşfetti. Ancak ne felsefede ne de bilim tarihinde 1500 yıl boyunca adı geçmedi.